

ABo1 historien i korthet.

Av Thomas Tell

ABo1 1891-1926

Vagnar levererade som ABo var 72 stycken.

1000-1007 1891 1000-1004 som Ao 1005-1007 som ABo 8st

1018-1021 1893 4st

1046-1053 1895 8st

1067-1079 1896 13st

1093-1097 1899 5st

1211-1220 1899 10st

1245-1250 1899 6st

1287-1298 1901 12st

1338-1340 1902 3st

=72 st

Taket rundat och övergår till korgsidorna + ytterbrädan

Sidoväggarna vertikala till fönster underkant och därefter böjda inåt 50 mm.

Boggiavstånd på första serien 12 meter sedan 14 meter.

Inredning består av 6 halv- och 3 helkupéer .

Ao utan övre liggplats

I helkupé finns övre liggplats?

De första 12 vagnarna levererades med boggi modell 90 som emellertid ganska snart byttes mot modell 1891. Men m90 cirkulerad bland vagnarna i många år.

Fr.o.m. 1899 års leverans fick vagnarna buffert modell 1898 men tidigare den äldre bufferten med rund slutet hylsa. Fr.o.m. 1901 byttes buffertarna vid bytesbehov till m98.

1899 fick ABo 1077 elbelysning system Stone som ganska snart togs ned. Uppgiften syns inte i str 77.

Från 1901 fick vagnar som hade gallerventiler dessa utbytta mot ventiler enligt ritning 6171, d.v.s. ”burken” på lanterninsidan.

1902 ändras Ao vagnarna till ABo och alla blir ABo1.

Fr.o.m. 1906 till 1916 insattes toalettskåp i vagnarna.

1906 21/6 skrivelse till distrikten att vagnarna skulle märkas om skruvbromsen inte verkade på alla axlar vilket inte var fallet på ABo1.

1911-17 försågs vagnarna med en ventilationsanordning likt den på restaurantvagnarna och sovvagnen litt Co6. Finns på en bild från Haparanda.

1912 kläddes ABo1 1215 med teakpanel i stället för plåt (ett prov)

1914 försågs 11 vagnar med danska vakuumbromskopplingar. För att kunna rulla till Köpenhamn.

Från och med 1921 uppsattes Kunze-Knorrbröms och för att få plats med denna togs de mellersta av de fyra spännstagen bort. Detta skedde under åren 1921-31.

Efter kriget under 1920-talet utfördes en allmän modernisering. Resande krävde högre komfort efter att kontinentvagnarna gått i Sverige under kriget. Utfördes genomgripande förändringar av mindre gångbara vagn typer med täckta övergångar samt bekvämare och ändamålsenligare sovinredning
De 67 ABo1:orna var omoderna med halvkupéer.

1922-23 byggdes 22 st om där de tre helkupéerna ombyggdes till halvkupéer med sneda mellanväggar och nya soffor. Litt **Ao1b**.

1925-26 vid fortsatt ombyggnad fick alla kupéer sneda mellanväggar.

24 st blev 2 klass sovvagnar **Ao1c** med snedkupéer

22 st blev 1-, 2- och 3-klass sovvagnar **ACo3** med 1 rak 2 sneda i 2 klass 5 vanliga i 3 klass.

1922 byggdes 22 vagnar, i första hand vagnar revisionsmässiga för storrevision utom ur serien 1001-1007, om till Ao1b. Vagnarna fick då Kunze-Knorr tryckluftbroms och vakuumbromsen ersattes med enbart ledning. ASJ Linköping gjorde ombyggnaden. Vagnarna fick övergångsbälgar först 1925-26.

1923 fick 9 st ABo1 KK-broms

1924-27 byggdes ytterligare ABo1 om. 17 stycken blev Ao1c med moderniserad sovinredning och 21 stycken blev ACo3 och fick då boggier modell 07. Privata verkstäder gjorde ombyggnaderna.

Ytterligare 10 ABo1 fick KK-broms.

1924 30/10 skrivelse ang boggier till ABo1 m.fl. som skola ombyggas. ABo1 ha f.n. boggier modell 91 men måste efter ombyggnad få modell 07 då de skall få elbelysning och dels blir de för tunga.

4 stycken Ao1c fick m91 bytta mot m07.

1926 byggdes så den första serien ABo1, 1001-1007, om till Ao1c. Vagnarna fick då boggiavståndet utökat från 12 till 14 meter och boggier m 07. Ny handbroms, kombinerad vakuum- och tryckluftbroms och danska vakuumkopplingar ingick också i ombyggnaden.

Danska signalhållare samt nya kurskyltknaster.

De gamla kupéerna inklusive ena toaletten ersattes med 10 halvkupéer med nya soffor.

Vattenledning, Vaporvärmeledning och elektrisk generatorbelysning ingick också.

1926 var ABo1 borta.

Bland alla vagn typer gjordes följande

Från och med 1921 uppsattes Kunze-Knorr broms och för att få plats med denna tog se mellersta av de fyra spännstagen bort. Detta skedde under åren 1921-31.

1922 bestämdes att lanterninfönstren på sovvagnar skulle sättas igen med träfyllning. Fönsterramen satt alltså kvar.

1924 bestämdes att lanterninfönstrens ombyggnad skulle ske genom igensättning utifrån. Alltså försvann fönsterramarna härefter
I juli bestämdes att ett antal vagnar skulle få elvärme med anledning av VSB elektrifiering.

1925 bestämdes att om takduken måste läggas om skulle regnvattenlisterna, som gick i vågform i takkanten, inte sättas upp igen.

Från 1927 när vagnarna fick elbelysning togs gasbelysningen inkl. huvar bort men ledningarna var kvar några år.
Skyddsåtgärder vid eldrift från 1927 bestod i nedtagning av det översta gavelfotstegen och uppsättning av åskvigga på skylt på gaveln.

1928

Fr.o.m. nu ersattes alla sidodörrlås med Kickertlås som sedan var allena rådande.

1929

Vissa vagnar fick buffertarna bytta mot sådana med större tallriksdiameter. Ø 400 mm
Tryckluftbromsens ledningar fick fr.o.m. nu Ackermankranar. Det är den typ som fortfarande finns och där slangarna mellan vagnarna sitter.

1931

Ett stort antal vagnar fick elvärmeledning med anledning av att södra stambanan fick eldrift.

1932

Nu började överflyttning av belysningsgeneratorerna från boggin till underredet.

1933

Nu fick resterande vagnar elvärmeledning då VKB och Ångelinjerna fick eldrift.

1936

Vid omläggning av korridor taket sattes inte luftsugarna där tillbaka.

1943

Bestämdes att vagnarnas gavelstegar skulle tas ned.
Bälgvagnar skulle få utvändiga rökskyltar som sattes vid sidan av sidodörren.

Ao1b 1922-36

1922-23 byggdes 22 st om där de tre helkupéerna ombyggdes till halvkupéer med sneda mellanväggar och nya soffor. Litt **Ao1b**.

1924-26 fick vagnarna sina bälgar.

1928 ombyggdes Ao1b 1297 till ACo3

1933-35 borttogs vakuumledningen från alla Ao1b.

Vagnarna behöll boggi m 07 hela tiden som sovvagnar.

1936 byggdes de 21 kvarvarande vagnarna om till tredjeklass sittvagnar **Co4a** och fick samtidigt boggierna m91 bytta mot m07.

Ao1b 1937-62

1937-40 blev 17 st Ao1c omlittrerade till Ao1b med inredning enbart för sovtrafik.

1942-46 förlorade 7 st sin vakuumledning.

1950 WC installerades i Ao1c och Ao1b.

Ao1b/WLAo1b slopades kring 1960. 8 av de 17 vagnarna blev Logivagnar för olika ändamål. En delar av vagnarna användes i tåghemmen. I juni 1961 användes 6 st i Lapplandstågghemmet.

Ao1c 1925-65

1925-26 vid fortsatt ombyggnad fick alla kupéer sneda mellanväggar.

24 st blev 2 klass sovvagnar Ao1c med snedkupéer

1925 fick alla Ao1c boggierna bytta mot m07.

1926 byggdes så den första serien ABo1, 1001-1007, om till Ao1c. Vagnarna fick då boggiavståndet utökat från 12 till 14 meter och boggi m 07. Ny handbroms, kombinerad vakuum- och tryckluftbroms och danska vakuumkopplingar ingick också i ombyggnaden. Danska signalhållare samt nya kurskyltknaster.

Nuvarande kupéerna inklusive ena toaletten ersattes med 10 halvkupéer med nya soffor. Vattenledning, Vaporvärmeledning och elektrisk generatorbelysning ingick också.

1928 Ao1c 1004-1007 fick dansk elbelysningsledning.

1937 fick 17 Ao1c fast sovinredning och skyltades därefter endast 1&2 SOVVAGN

1938-40 blev de 17 st Ao1c omlittrerade till Ao1b med inredning enbart för sovtrafik. Ao1c 1001-1007 fanns då kvar.

1950 WC installerades i Ao1c och Ao1b

Ao1c/WLAo1c slopades 1962-65. 2 av de 7 vagnarna blev Logivagnar för olika ändamål. En delar av vagnarna användes i tåghemmen. Sommaren 1961 användes 4 st i Jämtlandstågghemmet och 3 användes i Tåghem 1963.

ACo3 1925-60

1925-26 vid fortsatt ombyggnad fick alla kupéer sneda mellanväggar.

22 st blev 1-, 2- och 3-klass sovvagnar ACo3 med 1 rak 2 sneda i 2 klass 5 vanliga i 3 klass.

Vagnarna fick boggi m 07.

När ACo3 fick elbelysningen Pintsch Grobe bytt mot Pintsch sattes nya spännstag upp. De två var av kraftigare modell där yttre infästningen inte satt vid boggicentrum utan i kraftiga fästen bultade till ramen innanför boggierna. Ritning mbr 16609.

(Sådana fästen har VVA-grabbarna gjutit.

Dessa fästen fick så gott som alla boggivagnar med tiden och jag ser gärna att någon gjuter upp dessa snygga saker. T.o.m. Jvms BCo1, den grön/bruna, har sådana moderna spännstag.)

Under våren 1925 påbörjades montering av elbelysning i 3 ACo3.

1928 ombyggdes Ao1b 1297 till ACo3

1939 blev 14 vagnar littreerade ACo3a

1940 blev 8 av vagnarna ombyggda och nedklassade till sovvagnar litt Co16.

ACo3/WLABo3a slopades 1959-60. 7 av de 12 vagnarna blev Logivagnar för olika ändamål.

Co4a 1936-65

1936 byggdes de 21 vagnarna om till tredjeklass sittvagnar **Co4a** och fick samtidigt boggierna m91 bytta mo m07.

Vagnarna fick då enkelfönster även på motsatt sida som den som redan hade detta.

Inredningen blev stålrörsoffor och 1-4 sittning med 4 mellanväggar varav en med dörr samt två toaletter.

Co4a/Bo14a slopades och skrotades i början av 1960-talet.

Co16 1940-60

1940 blev 8 av vagnarna ombyggda och nedklassade till sovvagnar litt Co16

Co16/WLBo16 slopades 1955-60. 6 av de 8 vagnarna blev Logivagnar för olika ändamål.